

Datum van
inontvangstneming

:

20/11/2017

Zaak C-595/17

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

16 oktober 2017

Verwijzende rechter:

Cour de cassation (hoogste rechterlijke instantie, Frankrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

11 oktober 2017

Verzoekende partijen:

Apple Sales International

Apple Inc.

Apple retail France EURL

Verwerende partij:

MJA, als curator van eBizcuss.com (eBizcuss)

COUR DE CASSATION

Openbare terechtzitting van **11 oktober 2017**

Verwijzing naar het Hof van

Justitie van de Europese

Unie

[OMISSIS]

FRANSE REPUBLIEK

IN NAAM VAN HET FRANSE VOLK

DE COUR DE CASSATION, EERSTE CIVIELE KAMER, heeft het volgende arrest gewezen:

Beslissend op het cassatieberoep ingesteld door:

1°/ Apple Sales International, gevestigd [OMISSIS] [te] Cork (Ierland),

2°/ Apple Inc., gevestigd [OMISSIS] [te] Cupertino, [OMISSIS] (Verenigde Staten),

3°/ Apple retail France, vennootschap met beperkte aansprakelijkheid met één aandeelhouder, gevestigd [OMISSIS] [te] Parijs [Frankrijk],

tegen het arrest van 25 oktober 2016 van de cour d'appel de Versailles (12e kamer) [rechter in tweede aanleg Versailles, Frankrijk], in het geding tegen MJA, naamloze vennootschap van vrije beroepsbeoefenaars, gevestigd [Or. 2] [OMISSIS] [te] Parijs [OMISSIS], als curator van de vennootschap eBizcuss.com,

verweerster in cassatie;

[OMISSIS];

De COUR [DE CASSATION], [OMISSIS] heeft;

[OMISSIS], [OMISSIS] na [OMISSIS] beraadslaging overeenkomstig de wet het volgende overwogen;

Enige middel:

Gelet op artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie;

[OMISSIS] [V]olgens het bestreden arrest (arrest van de Cour d'appel de Versailles [OMISSIS] [van] 25 oktober 2016 [OMISSIS], gewezen op verwijzing na cassatie: arrest van de eerste civiele [kamer] van de Cour de cassation van 7 oktober 2015 [OMISSIS]), [OMISSIS] heeft eBizcuss.com (hierna: „eBizcuss”) op 10 oktober 2002 een overeenkomst gesloten met Apple Sales International waarbij haar de hoedanigheid van erkend wederverkoper van producten van het merk Apple werd toegekend. Deze overeenkomst bevatte een forumkeuzebeding ten gunste van de Ierse rechter. [OMISSIS] eBizcuss, vertegenwoordigd door MJA [OMISSIS] in de hoedanigheid van curator, heeft bij de Tribunal de commerce (handelsrechter) een vordering tot schadevergoeding ingesteld tegen de Ierse onderneming Apple Sales International, de Amerikaanse onderneming Apple Inc., en de Franse onderneming Apple retail France, op grond van artikel 1382, [OMISSIS] van de Code civil (Frans burgerlijk wetboek), artikel L. 420-2 van de Code de commerce (Frans wetboek van koophandel) en artikel 102 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, omdat deze ondernemingen zich vanaf 2009 schuldig zouden hebben gemaakt aan mededingingsversturende praktijken en oneerlijke handelspraktijken. [OMISSIS] Het [in hoger beroep gewezen] arrest [waarbij] [OMISSIS] de door Apple Sales International opgeworpen exceptie van onbevoegdheid was toegewezen is [door

de Cour de Cassation] vernietigd [op grond van] artikel 23 van verordening nr. 44/2001 van 22 december 2000, zoals uitgelegd door het Hof van Justitie van de Europese Unie [OMISSIS], [omdat weliswaar] [OMISSIS] rekening [kan] worden gehouden met een forumkeuzebeding, mits het verwijst naar geschillen inzake [Or. 3] aansprakelijkheid wegens inbreuk op het mededingingsrecht, [maar in dit geval] het litigieuze beding niet verwees naar mededingingsversturende praktijken.

[OMISSIS] Apple Sales International, Apple Inc. en Apple retail France [komen op tegen] [OMISSIS] het [hier bestreden] arrest, [gewezen op verwijzing na het eerste cassatieberoep], omdat daarbij de Franse rechter bevoegd is verklaard. Het [cassatie]middel luidt:

1°/ [OMISSIS] Een forumkeuzebeding kan alleen betrekking hebben op geschillen die naar aanleiding van een bepaalde rechtsbetrekking zijn ontstaan of zullen ontstaan. Daardoor is de reikwijdte van een forumkeuzebeding beperkt tot geschillen die hun oorsprong vinden in de rechtsbetrekking naar aanleiding waarvan dit beding is overeengekomen. [OMISSIS] Bijgevolg vindt een forumkeuzebeding dat abstract verwijst naar geschillen die in contractuele betrekkingen ontstaan, toepassing op alle geschillen die hun oorsprong vinden in de contractuele betrekking, ongeacht of er sprake is van contractuele aansprakelijkheid of aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad. [OMISSIS] Daarentegen kunnen geschillen die buiten de contractuele betrekking ontstaan alleen de contractuele prorogatie van rechtsmacht genieten indien zij uitdrukkelijk zijn genoemd in het forumkeuzebeding. [OMISSIS] Door te oordelen dat er geen gevolg diende te worden gegeven aan het forumkeuzebeding in de overeenkomsten tussen Apple Sales International en eBizcuss omdat de op een schending van de mededingingsregels inzake misbruik van machtspositie gegronde vorderingen van eBizcuss vorderingen uit onrechtmatige daad waren en het forumkeuzebeding niet uitdrukkelijk voorzag in toepassing ervan op misbruik van machtspositie, ook al vonden de door eBizcuss aangevoerde feiten inzake misbruik van machtspositie hun oorsprong in de contractuele betrekkingen met Apple Sales International, heeft de Cour d'appel artikel 23 van verordening nr. 44/2001 van 22 december 2000 geschonden.

2°/ [OMISSIS] Een forumkeuzebeding kan alleen betrekking hebben op geschillen die naar aanleiding van een bepaalde rechtsbetrekking zijn ontstaan of zullen ontstaan. Daardoor is de reikwijdte van een forumkeuzebeding beperkt tot geschillen die hun oorsprong vinden in de rechtsbetrekking naar aanleiding waarvan dit beding is overeengekomen. [OMISSIS] Bijgevolg vindt een forumkeuzebeding dat abstract verwijst naar geschillen die in contractuele betrekkingen ontstaan, toepassing op alle geschillen die hun oorsprong vinden in de contractuele betrekking, ongeacht of er sprake is van contractuele aansprakelijkheid of aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad. [OMISSIS] Daarentegen kunnen geschillen die buiten de contractuele betrekking ontstaan alleen de contractuele prorogatie van rechtsmacht genieten indien zij uitdrukkelijk zijn genoemd in het forumkeuzebeding. [OMISSIS] Door te oordelen

dat er geen gevolg diende te worden gegeven aan het forumkeuzebeding in de overeenkomsten tussen Apple Sales International en eBizcuss omdat de op [Or. 4] oneerlijke handelspraktijken gegronde vorderingen van eBizcuss vorderingen uit onrechtmatige daad waren en het forumkeuzebeding niet uitdrukkelijk voorzag in toepassing ervan op oneerlijke handelspraktijken, ook al vonden de door eBizcuss aangevoerde feiten inzake oneerlijke handelspraktijken hun oorsprong in de contractuele betrekkingen met Apple Sales International, heeft de cour d'appel nogmaals artikel 23 van verordening nr. 44/2001 van 22 december 2000 geschonden.

3°/ [OMISSIS] Een forumkeuzebeding kan alleen betrekking hebben op geschillen die naar aanleiding van een bepaalde rechtsbetrekking zijn ontstaan of zullen ontstaan. Daardoor is de reikwijdte van een forumkeuzebeding beperkt tot geschillen die hun oorsprong vinden in de rechtsbetrekking naar aanleiding waarvan dit beding is overeengekomen. [OMISSIS] Bijgevolg vindt een forumkeuzebeding dat abstract verwijst naar geschillen die in contractuele betrekkingen ontstaan, toepassing op alle geschillen die hun oorsprong vinden in de contractuele betrekking, ongeacht of er sprake is van contractuele aansprakelijkheid of aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad. [OMISSIS] Daarentegen kunnen geschillen die buiten de contractuele betrekking ontstaan alleen de contractuele prorogatie van rechtsmacht genieten indien zij uitdrukkelijk zijn genoemd in het forumkeuzebeding. [OMISSIS] Door te oordelen dat er geen gevolg diende te worden gegeven aan het forumkeuzebeding in de overeenkomsten tussen Apple Sales International en eBizcuss omdat de vorderingen van eBizcuss vorderingen uit onrechtmatige daad waren en het forumkeuzebeding niet nauwkeurig de op een onrechtmatige daad berustende geschillen opsomde die tussen de partijen konden ontstaan, ook al vonden de door eBizcuss aangevoerde onregelmatigheden hun oorsprong in de contractuele betrekking met Apple Sales International, heeft de cour d'appel nogmaals artikel 23 van verordening nr. 44/2001 van 22 december 2000 geschonden.

4°/ [OMISSIS] Een forumkeuzebeding is van toepassing op alle geschillen die naar aanleiding van een bepaalde rechtsbetrekking zijn ontstaan of zullen ontstaan. [OMISSIS] De sluiting en de uitvoering van de overeenkomst kunnen op een onrechtmatige daad berustende geschillen doen ontstaan die voorzienbaar zijn voor de medecontractanten en de contractuele prorogatie van rechtsmacht dienen te genieten. [OMISSIS] Door te oordelen dat er geen gevolg diende te worden gegeven aan het forumkeuzebeding in de overeenkomsten tussen Apple Sales International en eBizcuss omdat, ter wille van de voorzienbaarheid, een beding dat abstract verwijst naar geschillen die in contractuele betrekkingen ontstaan alleen kan worden toegepast op uit een onrechtmatige daad voortvloeiende geschillen die hun oorsprong vinden in de contractuele betrekking indien zij er uitdrukkelijk in zijn vermeld, heeft de Cour d'appel artikel 23 van verordening nr. 44/2001 van 22 december 2000 geschonden.

5°/ [OMISSIS] Door te oordelen dat het geschil dat het gevolg is van misbruik van machtspositie van de medecontractant niet kan samenhangen met de

uitvoering van de overeenkomst omdat het niet op een eerlijke uitvoering van de rechtsbetrekking kan berusten, [Or. 5] heeft de cour d'appel, die uitspraak heeft gedaan op een grond die geen doel treft, gelet op artikel 23 van verordening nr. °44/2001 van 22 december 2000, zonder rechtsgrondslag beslist.

6°/ [OMISSIS] Een forumkeuzebeding kan alleen betrekking hebben op geschillen die naar aanleiding van een bepaalde rechtsbetrekking zijn ontstaan of zullen ontstaan. Daarom is de reikwijdte van een forumkeuzebeding beperkt tot geschillen die hun oorsprong vinden in de rechtsbetrekking naar aanleiding waarvan dit beding is overeengekomen. [OMISSIS] Bijgevolg vindt een forumkeuzebeding dat abstract verwijst naar geschillen die in contractuele betrekkingen ontstaan, toepassing op alle geschillen die hun oorsprong vinden in de contractuele betrekking, ongeacht of er sprake is van contractuele aansprakelijkheid of aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad. [OMISSIS] Daarentegen kunnen geschillen die buiten de contractuele betrekking ontstaan alleen de contractuele prorogatie van rechtsmacht genieten indien zij uitdrukkelijk zijn genoemd in het forumkeuzebeding. [OMISSIS] Derhalve geniet een op een schending van de mededingingsregels gegronde vordering uit onrechtmatige daad die haar oorsprong vindt in de contractuele betrekking de contractuele prorogatie van rechtsmacht, in tegenstelling tot de vordering tot vergoeding van de schade die het gevolg is van een door de nationale of Europese mededingingsautoriteit vastgestelde inbreuk op het mededingingsrecht (de zogeheten „follow on”-vordering). [OMISSIS] Door geen gevolg te geven aan het in de overeenkomsten tussen Apple Sales International en eBizcuss opgenomen forumkeuzebeding, ook al was er geen inbreuk op het mededingingsrecht vastgesteld door een nationale of Europese mededingingsautoriteit, heeft de cour d'appel artikel 23 van verordening nr. 44/2001 van 22 december 2000 geschonden.

7°/ [OMISSIS] eBizcuss heeft, ter ondersteuning van haar vordering, feiten aangevoerd die betrekking hebben op oneerlijke handelspraktijken, misbruik van machtspositie, en misbruik van economische afhankelijkheid. [OMISSIS] Door zich ertoe te beperken te overwegen dat er geen gevolg diende te worden gegeven aan het forumkeuzebeding in de overeenkomsten tussen Apple Sales International en eBizcuss omdat het niet uitdrukkelijk voorzag in toepassing ervan op misbruik van machtspositie en oneerlijke handelspraktijken, zonder te onderzoeken of het moest worden toegepast op de aangevoerde feiten inzake economische afhankelijkheid, heeft de Cour d'appel, gelet op artikel 23 van verordening nr. °44/2001 van 22 december 2000, zonder rechtsgrondslag beslist.

[Beslissing van de Cour de cassation:] Artikel 23, lid 1, van verordening (EG) nr. 44/2001 van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, de zogeheten Brussel I verordening, bepaalt dat wanneer de partijen, van wie er ten minste één woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, een gerecht of de gerechten van een lidstaat hebben aangewezen voor de kennisneming van geschillen die naar aanleiding van een bepaalde

rechtsbetrekking zijn ontstaan of zullen ontstaan, dit gerecht [**Or. 6**] of de gerechten van die lidstaat bevoegd is of zijn en dat deze bevoegdheid exclusief is, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen.

Het Hof van Justitie van de Europese Unie (arrest van [OMISSIS] 21 mei 2015, Cartel Damage Claims/[OMISSIS] Akzo Nobel NV e.a., [OMISSIS] C-352/13) heeft geoordeeld dat het voornoemde artikel 23 aldus moet worden uitgelegd dat, wanneer in rechte schadevergoeding wordt gevorderd wegens inbreuk op artikel 101 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en artikel 53 van de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte van 2 mei 1992, rekening mag worden gehouden met forumkeuzebedingen in leveringsovereenkomsten, ook indien dat ertoe leidt dat wordt afgeweken van de regels inzake de internationale bevoegdheid van artikel 5, punt 3, en/of artikel 6, punt 1, van die verordening, op voorwaarde dat die bedingen betrekking hebben op geschillen inzake aansprakelijkheid wegens een inbreuk op het mededingingsrecht.

Het Hof heeft ten eerste gepreciseerd dat een forumkeuzebeding zich enkel uitstrekt tot geschillen die zijn ontstaan in de rechtsbetrekking naar aanleiding waarvan het is overeengekomen, teneinde te vermijden dat een partij wordt verrast doordat een bepaald gerecht is aangewezen om kennis te nemen van alle geschillen die zullen ontstaan in haar betrekkingen met haar medecontractant en die hun oorsprong vinden in andere betrekkingen dan die naar aanleiding waarvan de forumkeuze is bedongen, en ten tweede dat een beding dat abstract verwijst naar geschillen die in contractuele betrekkingen ontstaan niet geldt voor een geschil waarin een medecontractant betrokken raakt wegens een verbintenis uit onrechtmatige daad op grond dat hij aan een onrechtmatige mededingingsregeling heeft deelgenomen.

De vraag rijst of een forumkeuzebeding dat niet speciaal ziet op autonome handelingen in de zin van het mededingingsrecht buiten toepassing moet worden gelaten indien er van dergelijke handelingen sprake is, met name wanneer er niet eerst een inbreuk op het mededingingsrecht is vastgesteld door een nationale of Europese autoriteit.

De Cour de cassation heeft immers, bij arrest van 7 oktober 2015, gewezen in een geding inzake een vermeend misbruik van machtspositie in het licht van het Unierecht, [OMISSIS] [op grond van] artikel 23 van verordening nr. 44/2001 van 22 december 2000 geoordeeld dat met een forumkeuzebeding alleen rekening kan worden gehouden indien het verwijst naar geschillen inzake aansprakelijkheid wegens een inbreuk op het mededingingsrecht.

Bij arrest van 16 februari 2016, volgend op de arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie en de Cour de cassation, heeft de Supremo Tribunal de Justiça (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Portugal) [**Or. 7**] (in de zaak Interlog en Taboada/Apple) echter, in een geding inzake eenzelfde vermeend misbruik van machtspositie in het licht van het Unierecht, geoordeeld dat het in

algemene bewoordingen gestelde forumkeuzebeding op de partijen van toepassing was.

[Aangezien] de toepassing van het recht van de Europese Unie vereist dat het in alle lidstaten uniform [OMISSIS] wordt uitgelegd, dient de behandeling van de zaak te worden geschorst totdat het Hof van Justitie van de Europese Unie uitspraak heeft gedaan.

OM DEZE REDENEN:

wordt de zaak verwezen naar het Hof van Justitie van de Europese Unie voor antwoord op de volgende vragen:

1. Moet artikel 23 van verordening nr. 44/2001 aldus worden uitgelegd dat de nationale rechter bij wie een vordering tot schadevergoeding aanhangig is gemaakt door een wederverkoper tegen zijn leverancier op grond van artikel 102 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, een forumkeuzebeding mag toepassen dat is opgenomen in de overeenkomst tussen de partijen?

2. Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord, moet artikel 23 van verordening nr. 44/2001 dan aldus worden uitgelegd dat de nationale rechter bij wie een vordering tot schadevergoeding aanhangig is gemaakt door een wederverkoper tegen zijn leverancier op grond van artikel 102 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, een forumkeuzebeding mag toepassen dat is opgenomen in de overeenkomst tussen de partijen, ook indien dat beding niet uitdrukkelijk verwijst naar geschillen inzake aansprakelijkheid wegens inbreuk op het mededingingsrecht?

3. Moet artikel 23 van verordening nr. 44/2001 aldus worden uitgelegd dat de nationale rechter bij wie een vordering tot schadevergoeding aanhangig is gemaakt door een wederverkoper tegen zijn leverancier op grond van artikel 102 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, een in de overeenkomst tussen de partijen opgenomen forumkeuzebeding buiten toepassing mag laten indien er geen inbreuk op het mededingingsrecht is vastgesteld door een nationale of Europese autoriteit?

De behandeling van de zaak wordt geschorst tot de uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie;

De beslissing omtrent de kosten wordt aangehouden; **[Or. 8]**

[OMISSIS] [procedurele formule];

[OMISSIS]